

жливлюють самореалізацію особистості саме в сфері праці і трудових відносин.

Література:

1. Кримський С. Філософ, якого «не спіймав світ»: Г.Сковорода // Україна Incognita / за ред. Л.Івшиної – К., 2002. – С.145-147.
2. Сковорода Г. Зібрання творів у 2-х т. – К., Наук. думка – 1961.
3. Панасюк Б. Основи ідеології суспільного життя // Економіка України. – 1999. – № 12. – С. 4-14.

Поліщук О.П.

кандидат філософських наук, доцент

Житомир

ФЕНОМЕН ХУДОЖНЬОГО МИСЛЕННЯ: БІОГРАФІЧНИЙ НАРИС Г.СКОВОРОДИ

Григорій Сковорода – знаменитий і самобутній український філософ, гордість нації. Вплив мислителя на філософську думку України, Білорусії, Росії ХІХ-ХХ століття не заперечний. Його творче і життєве кредо можна, либонь, якнайкраще охарактеризувати словами Блеза Паскаля: „У серця свої докази, яких не знає розум”.

Але що обумовило неординарність цієї величної постаті в українській філософії та історії української культури загалом, яка залишила помітний слід й в історії культури Європи? Творчу спадщину Сковороди вивчало чимало дослідників. Однак дещо потребує, на нашу думку, подальшого осмислення, а саме: особливості мислення філософа, що вплинули значною мірою на оригінальність його творчого доробку. І.Іваньо, досліджуючи біографію і творчу спадщину Сковороди, підкреслив: “Специфіка мислення Г.Сковороди значною мірою перебувала в залежності не лише від змісту філософських ідей, а й від форми і стилю, обраних ним. Тому його твори становлять інтерес як з погляду “чистого змісту”, так і з погляду їх літературної форми, в секретах якої чимала частка й секретів самого змісту.” [1,26]

Специфіка світосприймання та поєднання філософсько спрямованого логічно-дискурсивного мислення з художнім, – ось що визначає самобутність мислителя. Зрозуміти стиль його мислення важко, якщо не враховувати, що в його творах важливу функцію виконують емблеми і символи, які визначають специфіку його алегоризму. Що ж

могло вплинути на подібну своєрідність мислення Сковороди? Насамперед, вроджені художні нахили. Згадаймо, любов до музики. За переказами, улюбленим інструментом філософа була сопілка. І ще дечим обумовлювало його художнє мислення. Культура Середньовіччя, Ренесансу й Бароко тяжіла до алегоричності й символічності, що знаходило відображення в поезії, літературі, архітектурі, драматургії. У випадку Сковороди, індивідуальна специфіка мислення людини підсилювалась соціокультурним фактором. Хоча б тому, що в Києво-Могилянській академії шанували риторичку і поетику як рівнозначних складових у навчальному процесі. Сам Сковорода викладав поетику в Переяславській семінарії та Харківському колегіумі. Його обов'язком був не лише теоретичний виклад віршування, а й керівництво практичними вправами з поезії. І це необхідно враховувати.

Література:

1. Іваньо І.В. Григорій Сковорода //Сковорода Григорій. Вірші. Пісні. Байки. Діалоги. Трактати. Притчі. Прозові переклади. Листи. – К., 1983.

Лозниця С.А.

кандидат філософських наук

Київ, Інститут філософії НАН України

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ: СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ТА СВІТОГЛЯДНІ ІДЕЇ XVIII ст.

Прикметною рисою інтелектуальної ситуації в Європі XVIII була настанова на раціоналістичне освоєння дійсності. Експериментальне дослідження природи, яке розпочалося ще у добу Відродження, у Новий час стало потужною силою, яка спрямовувала філософську думку, що призвело до зміни традиційної релігійної системи цінностей, яка тривалий час була мірилом істинного і хибного. Виникла нова суто світська система цінностей, яка почала визначати розвиток культури. У добу Просвітництва важливе місце стали посідати раціоналістичні цінності, що істотним чином позначилось не лише на науковому пізнанні та розумінні світоустрою, але і на концепції людини та суспільства.

В Україні цей період позначений такими важкими випробуваннями як поступовим знищенням державної автономії, обмеженням